

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 krajc. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. — Ogravnštvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Nevarnost za Avstrijo?

Ω. — Ko je prvokrat zatemnela brezštevilna truma turbanov vzhodni horizont stare Evrope, stresnili so se njeni udje in zaječela je pod silnimi udari zakrivljenih sabelj, katere so brez usmiljenja vihtile roke barbarov, fanatičnih azijskih rodov. Usule so se te trume po lepih deželah, katere nadkriljuje denes avstrijski dvoglavni orel, in kamor so stopile, dolgo nij trava rastle. Umor, požiganje in ropanje spremenili so se čedne koč pridnih kmetovalcev v kupe pepela, cvetoča polja v pustinje, in kdor prebivalcev teh koč nij ležal v krvi, tega so soboj odgnali in moral je biti njih hlapec, rob.

Takrat je bila nevarnost za te dežele, da nikdar več ne vzevelo, ako se ne stori konec razbojniškemu divjanju nebrzdanih čet. Dosta življenj je ugasnilo, predno se je storil ta konec. Potisnen je bil Turčin na jugovzhod, da nij več prekoračil savskih valov. In naše dežele so zopet mirnejše vzdihnile. Pustinja pa so ostale vse jugoslovanske dežele, katere je turška sila do denes obdržala v svojih krempljih.

A tudi te dežele ne marajo dalje nositi teške mōre, vstale so in zgrabile za meč, da se otresejo Turčina, ter storé konec njegovemu gospodstvu. A glej! Večina nemških in magjarskih prijateljev (?) dvoglavnega orla naenkrat pravi, da je nevarno zanj, ako ne bi več videl turbana ob mejah svojih južnih dežel, nevarno, ako se znebi Jugoslovanstvo svojega mučitelja.

Nastop turške sile je bil poguben za

velik del sedanjih avstrijskih dežel, a tudi propad Turkov, pravijo, je nevarnost za sedanjo Avstrijo.

Od kod ta nevarnost? Od Jugoslovancev samih! Avstrija ne more trpeti ob svojih južnih mejah slovanske države, kajti ona bi bila za njo pogubna, ker bi imela vse simpatije avstrijskih Jugoslovancev za-se. Bati se je, da bi ne bila taka država središče, okrog katerega bi se prej ali pozneje zbrale vse jugoslovanske dežele. Zato je boljše, da Turčin ostane gospodar svojih Slovanov še dalje. Le „zlaščati“ osode tem Slovanom je Avstrija pripravljena.

Nagon samovzdržanja tedaj sili Avstrijo, da bi za slučaj, ko bi Srbija in Črna-gora priskečeli vstajnikom na pomoč, ter tako pomnožili mogočnost iztiranja Turkov iz Evrope, da bi za ta slučaj peljala svojo vojsko v Srbijo in s tem njeno pomoč vstajem zabranila?

Slabo razumljen nagon! Da bi Avstriji ne pretela večja nevarnost od nobene strani, nego jej namišljeno preti od Jugoslovanstva! Varna bi bila Avstrija v svoji integriteti, kajti nova samostojna jugoslovanska država bi bila najboljša sosedka Avstrije, ker bila bi urejena država, kot je Srbija; brez over bi se avstrijski industriji odprli njeni trgi; bila bi Avstrija učiteljica svoje nove sestre v državnem življenju. In avstrijski Slovani — zadovoljeni v svojih pravičnih narodnih zahtevah — bili bi tudi zadovoljni v svojem starem domu.

Brez dvoma bi to izpoznali tudi avstrijski državniki, ki so Nemci ali Magjari, ko bi se ne bali za dosedanje gospodstvo teh

dveh narodov nad avstrijskimi Slovani. Težje, si mislijo, bomo obdržali to gospodstvo, ako imamo za sosedo urejeno in krepko slovansko državo na jugu. To je res.

Pa vprašanje je dovoljeno: Kaj mislijo gospoda, da bode sedanji položaj Slovanov v Avstriji na večno ostal? O ne, če je le res, da „tempora mutantur“ etc.

Samostojnost turških Jugoslovancev bi tedaj za Avstrijo ne bila poguba, nego pridobitev boljšega sosedu, kot je Turčija. To mora vsak izpoznati, kdor nepristransko sodi okolščine.

A nam se dozdeva, da oni hudi nemški časnikarski kričači o nevarnosti za Avstrijo, od strani samostojne jugoslovanske države, vedó za vso drugo nevarnost, ki preti od take države njihovim nakanam. Ti računajo tako: Če Turek ostane Turek in Jugoslovan njegov rob, potem bomo brez over nadaljevali lahko svoje delo germaniziranja avstrijskih Slovanov, ter jih pripravljali za prihodnje veliko-nemško gospodstvo. Nemško carstvo bode imelo lehek pot do Adrije, ker bode našlo avstrijske Slovane, kolikor toliko bolj pripravljene — germanizirane, in ker jej Turek kot prijatelj njen ne bode na tem potu delal nobenih ovir. Ko bi pa, — predno se to dovrši, — vstala na jugu samostojna slovanska država, potem bi šla germanizacija veliko težavnije, in pot do Adrije bi bil zastavljen z jugoslovanske nove države bajoneti na strani avstrijskih. Dva sovražnika bi bila tedaj premagati, mesto enega, in vseh bi bil dvomljiv. Pristaši Bismarkovi pa hoté iti sigurno.

Listek.

Višje dekliško izobraževališče v Črnej gori.

Pozornost vse Evrope se obrača sedaj na slovanski jug, na vstajo v Hercegovini, v Bosni in kmalu morda še drugod. A nazori posameznikov, kakor i celih držav si v tem niso povsem jednaki. Nahaja se jih še mnogo, in to mej ponemčenimi Slovani, kojim bi mnogo bolje ugajalo, ko bi poginola vsa uboga raja; vsaj bi oni potem ne imeli strahu pred njo, ter bi po svojej domišljavosti laglje širili germanizacijo mej slovanskim ljudstvom. Nu, se vé, da ne pojde! — Ves up vstašev pa se obrača na Srbijo in Črno goro, izmej kojih je poslednja še najmanj znana. Da pa vsak lahko vidi, da se sme i ona prištevati k civiliziranim deželam, dovoljujem si, čitatelje, posebno pa čitateljice slovenske opozoriti na izjave nemškega pisatelja, koji je pred tremi meseci pisal v neki nemški list sledeče:

„Višje izobraževališče v Črnej gori!“ bode vzkliknol marsikdo, čitajoč ta napis; se vé, da sem uže čul, ka se pečajo črnogorski prebivalci z ropanjem, da odrezavajo vjetnikom nosove, ušesa, da, celó glave, da je rop in umor v Črnej gori na dnevnem redu, in da je potovanje po Črnej gori enako potovanju po srednji Afriki, — nevarno podvzetje, — in zdaj naj bi bile ondí šole in izobraževališča, in še celó višje dekliško izobraževališče, kjer se morda uči povestnica in zemljepisje, francoski in znabiti še kak drugi jezik, kjer se vadi godba in petje, kjer se gojenke slednjič i podučujejo v ženskih ročnih delih in v vseh strokah gospodinjstva! Čudno, neverjetno!“

„In vendar je tako!“ Odgovarjam jaz, ki sem to v Evropi do sedaj skoro nepoznano deželo, zvano z italijanskim imenom „Monte negro“, a po domače „Črna gora“, večkrat obiskal, ter po več tednov jezdil mej skalovjem po dolinah, in ki sem bil mnogokrat navzoč pri poduku v cetinjskem višjem dekliškem izobraževališči. A v Črnej

gori imajo še celó mnogo šol, normalnih, selskih, dekliških, šol s tremi in četirimi razredi; — zdanji knez Nikola Petrović-Njegoš je za časa svojega vladanja ustanovil nič menj, nego sedem in šestdeset novih šol; dà, razven višjega dekliškega izobraževališča nahaja se ondí i akademija v izobraženje učiteljev, koji se pripravljajo za učitelje selskih šol. Na tej akademiji je bilo osem in trideset pripravnikov. In šolski poduk v vseh teh šolah nij le samo obli-gaten, marveč se celó prav zastoni podučuje. Učenci in učenke imajo razven poduka od države vse, kar potrebujejo k svojemu duševnemu izobraženju, šolske in znanstvene knjige, zemljevide, papir, pisavo, in ako so revni, dobodo v podporo štipendije in posebne denarne nagrade. Posebno so pripravniki učiteljskega izobraževališča — celi tečaj traja četiri leta — preskrbljeni z vsem, kar se tiče duševnih in telesnih potrebščin: podukom, stanovanjem, obleko, oskrbovanjem, postrežbo etc.

Črna gora bila je ena izmej najbolj za-

Zarad tega kriče nad Avstrijo: brani, brani, da Jugoslovani turški ne postane samostojen, da se ne okrepite Srbija in Črnagora; brani z mečem v roci.

To je nevarnost za Avstrijo, druga jej ne preti.

Voditelji osode avstrijske države pa naj storé, česar pustiti ne morejo. Položaj je precej jasen.

Z jugoslovanskega bojišča.

Dasiravno si nemški in turški listi močno prizadevajo dopovedati, da je vstaje konec in da so uporniki ukroteni, vendar resnica do sedaj to nij, nego vedno prihajajo nova poročila o hudih bojih, ki kažejo, da se vstaši množe in da jim pogum le raste do sedaj.

Pri Starej Gradiški v Bosni so bili 10. t. m. vstaši izdani in je bila jedna četa res tepena. 1500 Turkov je zasačilo 300 vstašev in jih obkolilo. Voditelja vstašev Pecija in Ostoja sta, ko je bil boj izgubljen, s 50 možmi vzdrževala Turke, drugi vstaši so se umaknili pod Kozaro. Borba je morala biti ljuta na smrt in življenje, ker palo je 220 Turkov, vstašev 80, mej temi oba voditelja Pecija in Ostoja, a ranjenih so mnogo pripeljali potem v bolnice. Ostoja in Pecija sta se hotela iz boja rešiti preko Save na avstrijsko stran, ali Turki so v čoln za njima streljali in v čolnu na Savi ju je zadelo smrtno zno.

Boj se je blizu Stare Gradiške v Prozari planini tudi 12. t. m. cel dan boril, a „Obzor“ ne ve še, kak je bil izid, le toliko ve, da so se Turki zvečer poedinice vračali, so morda bili torej razkropljeni.

Okolo Kostajnice pak so bili tudi ostri boji, ker v turško Kostajnico so pripeljali 11. sept. na treh vozeh mrtvih Turkov in pet voz turških ranjevcev. Turki so v Kostajnici v velikem strahu.

Iz Rajevasela se javlja 11. t. m.: Uporniške čete so se pokazale okolo Brčke.

Tudi v Hercegovini se boj vedno na korist vstašev nadaljuje in izvzemši pri kloštru Duže, nijso bili vstaši še nikjer pre-

gani. 10. t. m. so potolkli tri turške tabore, katere je vodil Medjib-paša in vzeli mnogo provijanta in municije. 500 Črnogorcev operira z vstaši vred proti Trebinju od Zubecev proč, kjer so Hussein-pašo popolnem pretepli in zapodili.

Tako upor dobro stoji, in Črna gora bi rada stopila v boj na pomoč slovanskim bratom, a Srbija neče ali ne more. Od tam prihajajo slabe vesti dosedaj. Milan se je vrnil v Belgad in od tod se poroča, da se vlada pripravlja zoper — omladino t. j. zoper lastne srbske rodoljube ki bi ti kaka „iznenadenja“ hoteli napraviti. Turška pošilja pa nadalje vojske na srbsko mejo in na bojišče, kjer vstaši sami brez Srbije konči ne mogo zmagati, to se ve.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 14 septembra.

Pod naslovom: „Pruski napredek v Avstriji“ piše „Politik“ mej družim sledeče: „Ako zasledujemo obnašanje neke tako zvane ustavoverne stranke, posebno pa nekatere decembristične liste, studiti se mora vsakemu pruska propaganda v Avstriji, in človek bi mislil, da res živimo v kakej pruskej provinciji. Zmirom večji postaja koketiranje z „zmagovalno“ Nemčijo, oziroma Prusijo. Ne zadostuje še, da uže vihrajo nemške zastave na severnem Češkem in da demonstrativno praznuje Sedanovo svečanost po toplicah, kakor v Karlsbad, temveč avstrijski Švabi koledvajo uže po Nemškem in očitno žalujejo, da nijso Nemci, kakor oni v „rajhu“, in da je pikelhavba noša, katero morajo priznavati kot tujo. Nij tedaj čuda, da se pruski naseljenci v Avstriji čutijo kakor doma in jim prirastle državne občutke demonstrativno trosijo. Najbolj čudno je pak, da so to agitacijo ravno na Dunaji pričeli in da je tudi ravno v glavnem mestu Avstrije pridobila takov odmev. Osnovano društvo Nemcev iz „rajha“, katero se zove „Germania“, hotelo je napraviti velikansko svečanost 2. septembra, katero pak je vendar zabranila policija. To nij bil tak udarec za nje, a vendar je gotovo, da v višjih krogih začenjajo misliti na slabe nasledke take agitacije, s tem pa vendar njih delovanja nij še konec.

Namesto, da bi opravičeno prepoved policije kot dobro spoznali, hudujejo se usta-

voverni listi, naj prva se ve da „nova Pr.“ Vkljub, da se ne spodobi v rezidenci napravljati take svečanosti, s katero bi se žalilo zastopništvo kake prijateljske velevlasti, nesprevidijo naši „dobri avstrijci“ kaj pomeni Sedan za Avstrijo. Nemške zmage na Francoskem zahvaliti morajo se le avstrijskim zgubam od 1866 in da je zmaga pri Sedanu spravila Avstrijo v resno nevarnost? A naši prusaki ne vedo tega nič, ker se identificirajo s Prusi in prosijo Sodomo na cesarke urade, kateri se drznejo prepovedovati v imenu postav. Sedaj pišejo jednako naši ustavoverni listi s pruskimi, in nij čuda, da je šla pritožiti se deputacija „Germania“ k nemškemu poslancu kateri pak je deputacijo „sramotljivo“ zavrnil. Jasno je tedaj, da je „nova Pr.“ bolje pruska, kot pruski poslanec sam. Najbolje čudno je pak, da je društvo „Germania“ kljub prepovedi vsejedno praznovala Sedanovi dan, kder se je mnogo govorilo in napivalo prusko-nemški narodni svečanosti od 2. septembra.

Naša avstrijska cesarica Elizabeta je bila v soboto v smrtni nevarnosti. Iz Sasselota na Francoskem, kjer biva čez poletje, je pala s konja tako, da je nekaj časa brez zavednosti ležala. Nevarnosti sedaj nij več, ker v nedeljo je mogla uže malo iz postelje iti.

Vnanje države.

Rusi bodo vendar tudi začeli podpisati vstaše v jugu slovanskega sveta. Car je dovolil dobrodelnemu slovanskemu odboru v Petrogradu, da sme darove zbirati.

Iz Carigrada se javlja 13. sept.: Konzuli velevlastij odidejo denes iz Mostara. Konzuli nemški, avstrijski in italijanski bodo potovali ob avstrijskej meji. a konzuli francoski, angleški in ruski pojdejo v sredino, da se snidejo z vodji vstašev, da jim dopovedo, ka se od velicih sil in od kneževin nemajo pomoči nadejati, ter da jim svetovajo svoje pritožbe tarškemu komisarju praviti. Konzuli se bodo v četrtek v Stolen zbrali in Server-paši rezultat tega povedali, kar dosežejo.

Iz Francoskega prihaja važna vest, da sta princa Orleans pri volji odpovedati se vsemu prizadevanju priti na francoski prestol in naravnost republiko priznati in podpisati.

V Španiji se je osnovalo zopet novo ministerstvo z Jovellarjem, kot vojnim ministrom na čelu. Jovellar baje pomeni zmago one stranke, ki je za občno glasovalno pravico pri volitvah.

ničevanih dežel evropskih! O nobenej drugej se nij razširjevalo toliko basnij in čudnih pripovedek, nego ravno o Črnej gori, kar pa navadno nij v takih pripovedkah prav nič istinitega; kajti sezajo navadno za pol tisočletja nazaj, in zapopadejo reči, običaje in navade, nad čimer se dandenes njeni bivatelji sami dobrodušno smejejo. Ravno tako je, postavim, s coprnici na Nemškem in drugod; kdo li veruje še vanje? A i druge navade so se v Črnej gori uže popolnem opustile in pozabile, postavim, osveta ali otmica — to je, odvedenje mladih deklic, da bi se omožile zoper voljo starišev. Te barbarične navade je odpravil uže Peter prvi „vladika veliki“, ali, kakor ga hvaležni narod še dandenes imenuje „Peter sveti“, koji je vladal v minolem stoletji; on je ostro zažugal prestopnikom svojih zakonov. Ali ropanje po tujej lastnini se je razprostiralo v prejih časih le na zemljišča azijskih barbarov v Evropi, s kojimi živi črnogorsko bivateljstvo uže pol tisočletja v vednem boji za krst častni in slobodo zlatno; a i ondaj

se je to godilo le o vojnem časi. Dandenes pa je to vlada tudi tačas ostro prepovedala. Kar pa se varnosti osebe in imovine tiče, je pa v Črnej gori mnogo bolje, nego v marsikojih drugih, tako zvanih „civiliziranih“ deželah evropskih. Črnogorski zakonik imenuje tatvino kot sramotno zločinstvo, v čemer se popolnem vjema z nazorom ljudskim. Pa je tudi tatvina jedino zločinstvo, ki se kot najsrarnotneje dejanje kaznuje s palicami. Črnogorec pa se teh palic tako boji, da se je uže primerilo, ko je tat gorko prosil sodnika, ga raje vstreliti, nego ga s tem dejanjem onečistiti. Zbog tega pa se tatvinstvo tako malokedaj zgodi, da pri svojej zadnje preiskavi centralne ječe v Cetinji nijsem našel mej sedem in šestdesetimi jetniki nijednega tatu. Vsi so bili kaznovani zbog upornosti zoper gospodsko, ali zbog besedne in dejanstvene razžalitve, ali zbog tepeža, dalje i zbog nekega v razburjenosti storjenega umora; a zbog zločinstva zoper varnost imovine — nihče.

Na kaj pa se tedaj opirajo te pripo-

vesti? Kakor rečeno, na prejšnjo, se vé da, barbarično navado o vojnem časi. Godilo pa se je tako, da so le onim v vojski padlim Turkom odrezavali glave, ter jih doma kot trofeje razobeševali po koleh; a živim vjetnikom se to nikedar nij zgodilo, ampak so jih, kot pri nas, zamenjali s svojci. Nu, pa tudi to je bila le navada azijskih barbarov, prišedših iz Azije v Evropo z namenom, osvojiti si krščanske dežele balkanskega poluotoka. Črnogorci so jih le posuemali, ker drugače nijso mogli.

Angleški potnik in pisatelj Sir Gardiner Wilkinson, prepotovavši v 30. letu Črnogoro in Turčijo, pripoveduje mej drugim sledeče: „Mej pogovorom z vladiko Petrom II., državnikom, pesnikom in junakom,“ v Cetinji imel sem priliko, opomenoti ga na to navado. In veselilo me je, da je popolnem izpoznal slabe njene nasledke, ter željel, to odstraniti. A reče mi: „Vi Turka uže dolgo poznate in uvideli boste, da nam je nemo-goče, te navade prvim opustiti, niti v tej zadevi predloga staviti. Turki bi smatrali

Dopisi.

Iz Trsta 13. sept. [Izv. dop.] Včerajšnja beseda v prid pribeglim Hercegovinskim in Bosenskim sirotam bila je ogromno obiskana; sešlo se je nad 200 oseb. Spored se je vršil prav hvalovredno. Govor predsednikov napravil je velik vtisek. Imenoval čitalnico kot mesto, kjer se narodnost in omika širi ter priporočal je držati ta zavod da ne pogine. Predsednik zopet izvoljen se ob enem zahvaljuje za zaupanja in čast katero mu je občinstvo s tem skazalo.

Petje je bilo pri toliko neugodnih slučajih prav dobro, posebno pa gre pohvala g. Čenčurju, kateri ima kot tenorist kaj krepak glas. Igra „Zakonske nadloge“ igrala se je zaradi nekih okoliščin na mestu „Detelje“. Po igri je bil ples v dvorani, ko je mladež z lepim spolom Terpsihori obilo žrtvoval, na prostem pa se je na hladu pri kupici dobrega Hrvata ohladil. Gospod predsednik Žvanut naznani občinstvu vseh besede v korist južnih bratov; številka čistega dohodka je 100 goldinarjev. To je mnogo za naše razmere. G. Peršič užgal je še bolj srca občinstva z navdušenim govorom o zatiranej Bosni in Hercegovini; živio klici so spremljali njegov iskreni zaključek govora. Denes zjutraj je odrinilo čez 300 mož domačih fantov iz Trsta na odpust, kaj gniljivo je bilo videti ko prikoraka množica lepih junakov s slovensko trobojnico na čelu. Z istim vlakom odpotovali so Hrvati na odpust. Pri odhodu zapazil sem veliki razloček mej Hrvati in Slovenci namreč mejsobna tovarišija in prijaznost. Hrvatski častniki so stiskali svojim vojakom gorko desnice in se prijateljsko poslavljali od svojih zemljakov, mej tem ko so kunovci ošabno gledali kako vlak odhaja in nemškutili.

Domače stvari.

— (Umrli) je župnik Lesjak, fajmošter v Sodražici, tist, ki je bil v Novem mestu pred porotniki obsojen zaradi neke politične pridige. Prestal je stari mož zadnji čas mnogo in še škof Vidmar je ravnal preveč brezobzirno ž njim.

naše človekoljubne namene za strahopetstvo in dvakrat hujše bi potem pritiskali na nas; kajti odprli bi jim na ta način pot v naše ozemlje; vrlo obžalujem, da sem primoran, to zaradi lastne varnosti opustiti.“ I Britanec se je prepričal, da mu je vladika značaj Turkov, — kojega so njegovi rojaki mnogo in britko okusili, — dovolj osvetil; izprevidel je, da temu razmerju vladika sam brez krepke pomoči ne more konca storiti. Dandenes se pa v boji padlim Turkom od strani Črnogorcev ne odrezujejo niti glave, ne nosovi in ušesa. Sedanji knez je to turško barbarično navado pod kaznijo ostro prepovedal. Na svojem potovanju nijsem videl nikjer turških glav razobešenih na koleh, razven jedine v kneževaj palači v trofejskej dvorani. Bila je glava vezirja Kara Mahmuda, koji je v l. 1796 v tridnevnej bitki pri Krusi napram velikemu vladiku padel, in kjer je razven njega padlo še 30.000 Turkov, kojih spomin si pobožni cetinjski starčeki še dandenes ohranjujejo v sv. pi-semških verzih, ko je namreč premagal Gi-

— (Skozi Ljubljano) je šlo pred nekoliko dnevi zopet več slovanskih prostovoljcev v Hercegovino, s katerimi smo imeli priliko govoriti. Tudi Slovencev je šlo več v Bosno in v Hercegovino. Trije nam pišejo, da so predvčeranjem stopili čez Savo na Turško.

— (Povozil) je kočevski poštar pri rožnih ulicah v Ljubljani neko staro žensko tako, da je nevarno bolna v bolnico prenesena.

— (Stekel pes) pri g. L. na Rakeku je ugriznil dva fanta (jeden 5 in jeden 12 let star) in necega starega moža. Vse tri so v ljubljansko bolnico poslali.

— (Iz Cerkniče) se nam piše: Delitev premij za dobro rejo konj se je vršila v Cerknici dne 3. septembra. Obdarovani so bili gg. Dekleva, Krašovic, Obreza, Šerko, Pogačnik in Urbas. Kobil in 3letnih žrebic sicer nij bilo mnogo prognanih, a lepa živina se je le videla. Upati pa je, da Cerknica, kjer je sedaj štacija za c. žrebce, bode v prihodnjich veliko in lepih kobil in čez čas žlahtnih 3letnih žrebic k delitvi premij izpostavila. Kako konjereja pri nas napreduje, dokazuje slučaj, da je letos prvo leto od tega, kar je štacija ustanovljena, 69 kobil pripuščjenih bilo, a prejšnje čase komaj po pet ali šest.

Narodno-gospodarske stvari.

Najboljša moštna preša.

(Pernišek Blaže.)

Uže se bliža čas, ko začne po vinskih goricah mejaš za mojačem glasno nabijati osušene sode in kadi za novo božjo kapljico. — trgatev je pred nami. Samo nekoliko dnij še, pa bodo cvilile in pokale suhe preše prvotnega kopita, katerih se kmet po nijednej ceni neče znebiti in jih pa tudi ne more in nezna zamenjati z izvrstnimi prešami novega ustroja.

Marsikdo se je uže podvizal, da bi z dobrim podakom odpravil eno ali drugo mnogobrojnih napak iz kleti slovenskega kmeta da bi se moglo reči, da prideluje Slovenec vino, — pravo vino, a navadno ves trud bob v steno, baš v kletarstvu.

Ker slovenski kmet mora uže od nekda živeti brez prave narodne omike, kakor mašina, česar pa so mu obično bivši tlačitelji njegovi krivi, zato ne more on s ke-

mično-znanstvenega stališča vedeti, kaj se vse z moštom godi slabega, ko ga izžema z grozdnih tropin. S prostim očesom nij mogoče videti velicega sovražnika, kateri se zastran jako slabega prešanja vgujezuje v moštu, znanstva pako čisto menjka našemu kmetu, da bi on to po svojem nagoni predrugačil.

Zakaj so skoro vsa dolenska in primorska vina na pol — ocet (jesih)? Zakaj so pretrdega, grenkega in sploh zopernega okusa? Uzrok temu je po večjem slabo prešanje?

Ko se izlije iz jagode vinski sok, prav kmali začenja vreti (kisati), da je le dosta toplo. To vrenje pa nij nič drugega, nego tekoči sohar (cuker), ki je v mošti se prominja v alkohol, to je, v npijanljivo žganjico itd. Znano je, da po tovarnah (fabrikah) delajo ozet od žganjice (špirita) tako, da špirit kolikor mogoče zraku razpostavljajo, prelivajo ga po odprtej posodi po trskah. Drugače bi v zaprtem ne mogli fabricirati oceta. Ako kmet torej praži bog ve koliko ur [svoj] mošt po odprtih pripravah, kaj on dela s tem? On je pravi — očetni fabrikant od česar on tudi svoj fabriški davek plačuje in sicer s tem, da se njegovo vino kazi. Dolenci in Primorci pijo svoj jesik, pa ne vedó če je to istina in zakaj.

Imenovana očetna kislina v slovenskih vinih pa nij sama, kaj še tejsje tudi v obilnosti pridruži še čreselna kislina. Vsak ve, da se dobiva čreslovina iz hrastovih itd. skorij. A čreslovina pa se nahaja tudi v grozdji; osobito obilo se je nahaja pa v pecljevji in precej tudi v pečkih. Alkohol jo te lastnosti, da izsrka vse dišave in zagoltnost iz grozdnih tropin, ki je postal od cukra v mošti mej vrenjem. Kolikor dalje toraj leži skupaj mošt s tropinami, toliko več čreslovine se navzame mošt. Posebno jasno se to opazuje pri preševanju, ki je nakapal v več urah od pecljnatih tropin iz preše. Onda je toliko čreslovine, da je vse rujavo. Temu je uzrok vsakako to, da se 1) peclji nijso precej odstranili pred prešanjem, 2) pa se je predolgo ožemalo, ker so baš prepočasne naše dosedanje prvotne preše, Noetove ka-li?

Ako hoče imeti kedo dobro vino, mora dosti dolgo zoriti grozdje. Ko grozdje konec oktobra dozori, zdaj pa je treba hiteti na vse kriplje, ker je uže kratek dan in ker prerado nagaja grdo vreme. Pa kaj pomaga hiteti trgati, ker pa se grozdje ne more sproti sprešati, ter se po vsih kadeh valja kisajoče grozdje? Škoda se toraj mora delati — zastran nepovoljnih preš.

In te stare preše tudi neverjetno veliko mošta puste v tropinah in strašno veliko

deon Medijanite: „Premagani od Gideona, se nijso več vzdignili, in so pustili izraelsko ljudstvo 40 let v miru, dok da je umrl njegov osloboditelj.“

Kakova varnost osebe in imovine, kakova rednost in zakonitost se nahaja dandenes v Črnej gori, o tem so zadosta pričali najnoveji prigodki, koji bi bili kmalu provzročili splošni evropski nemir, namreč barbarični umor slučajno v Podgorici se nahajajočih Črnogorcev stranoma ondotnega fanatičnega turškega ljudstva. Kajti, akoprem je provzročilo to sramoto in barbarično dejanje po vsej Črnej gori največe razjarjenje, vendar se nij pripetilo ondi nijednemu Turku najmanje žalega.

Vsi Turki so zapustili, od oblastnij eskortirani, deželo na osebi in premoženji po polnem nepoškodovani. Vlada je objavila to povelje v vseh distriktih, in vbogali so možje, ne obstavljaje se. Strast je obmolknila; starodavna osveta podvrgla se je zakonu. Jaz sam sem strmé opazoval to zmago zakonitosti nad strastjo. V nekej kavarui

v Ricki pri skodrkemu jezeru, koje posestnika sta bila brat in sestra nekojega v Podgorici umorjenega Črnogorca, so pili kavo trije albanijski Turki; a nij se jim zgodilo najmanje žalega, akoravno je bila kavarna uapolnjena z obročenci, koji so zahtevali od navzočega serdarja — okrajnega nadkomandanta, krvavo osveto zaradi Podgorice.

Do početka minolega stoletja se je v Črnej gori še jako malo znalo. To državico so osnovali po bitki na kosovem polji v 15. stoletji turškim sabljam ubegli Srbi kot vsem pribežnikom prosto državo mej pečevjem obdani z visokim gorovjem in obmejenim od Dalmacije, Bosne, Hercegovine in Albanije. Stoprv Peter veliki ki je napovedal l. 1711. Saltanu vojsko, oznanil je svetu to ljudstvo. Navduševal ga je k boju, in dolgo trajajoči boj proti azijskim barbarom za slobdo zlatno in neodvisnost obračal je nase pozornost civilizirane Evrope; v drugej polovici osemnajstega stoletja pa se je vrstila zmaga Črnogorcev nad zmago.

(Dalje prih.)

truda in zamude proužročajo. Vsega tega naštetega pa se slovenski kmet prav lahko izogne, da le ima nekoliko desetakov v žepi, saj se pa tudi mnogotero izplačajo ako jih obrne za izvrstno prešo.

Kar koli je na svetu dobrih in slabih naprav, vse so izumili ljudje. Posebno pa se v sedanjem veku mnogo stvari iznajde. Mej temi je tudi **mošna preša s kolonastim vodom**. Take preše izdelava fabrika Heintz Manthova, Heugasse 48. na Dunaji. So pa različne velikosti in različne cene.

I. drži 2 vedri in velja 125 gld.
II. " 5 " " " 190 "
III. " 10-12 " " " 320 "
Delajo se pa še večje, katere veljajo do 700 gld.

Sploh za navadne gospodarje bi bila ona najpripravnejša, katera drži pet veder drozgalice.

Minolo leto mi je bila prilika, da vem natanko, kako se ponša ona 5 veder velika preša v praksi (dejanji). V enem dnevi je ožela ta preša toliko grozdja, kolikor ga mora biti, da se dobi iz njega kacij 30 veder mošta vsega skupaj. A moralo se je v oktobri nekoliko tudi po noči delati, (zarano in zvečer pri luči). Ta preša se pa ne sme sama pustiti, nego je vedno treba delati z njo. Z eno vlogo je gotova ta preša v treh četrtinah ure, v enej uri pa vsakako. Šnek je treba podrobno 4krat. Kedar so tropine temne, tačas so dosta otisnene, dokler pa je žnek še masten in svetlo-rumen videti, tako dolgo še nij dosta sprešan.

S to prešo toraj more navadno vsak slovenski kmet v 1, 2, ali 3 dneh dogotoviti vso trgatve, in čisto se ožme s to prešo dočim v primeri z njo pri vsacem vedri izgubi naš kmet še starimi prešami najmanj 5 bokalov mošta.

Ta preša je pa tudi za to posebne pozornosti vredna, ker se da od ene zidanice v drugo prav lahko prepeljati. Tolika je, kolikoršen je dober čeber, in tudi je tako okrogla. Doga so jej jako močne lesene z 2 jako močnima kovinskima obročema z držali. Stoji pa na železni plošči po katerej teče v posodo mošt. Nekateri deli v mašini so še celo od bronu.

Za to prešo pa tudi nij treba nijednega velicega prostora, kajti potisniti se da kam za vrata v kotichek, ker je mejhena. S kratka toliko prostora, vsega skupaj potrebuje mej prešanjem, kolikor grozdna kad.

Fabrikant da s prešo tudi poduk, kako da se mora prešati. Pri naročanju treba pa 1/3 (tretjino) vsega kupa fabrikantu naprej poslati.

Kmetje, komur je drag zlati čas, ki se trati s starimi prešami in komur mar boljše vino, kojega se s to prešo dosta več dobi, sežite kot naprednjaci po tej najboljši preši.

Vsem bolnim moč in zdravje brez leka in brez stroškov po izvrstni

Revalesscière du Barry

v Ljubljani.

28 let uže je nij bolezn, ki bi je ne bila ozdravila ta prijetna zdravilna hrana, pri odraslih in otrocih brez medicinske in stroškov; zdravi vse bolezni

v želodcu, na živcih, dalje prsne, i na jetrah; žleze i naduho, bolečine v ledvicah, jetiko, kašelj, neprebavljenje, zaprtje, prehlajenje, nespanje, slabosti, zlato žilo, vodenico, mrzlico, vrtoglavje, silenje krvi v glavo, šumenje v ušesih, slabosti in bledanje pri nosečih, ožnost, diabet, trganje, shujšanje, bledico in prehlajenje; posebno se priporoča za dojenice in je boljše nego dojnično mleko. — Izkaz iz 80.000 spričeval zdravilnih, brez vsake medicine, mej njimi spričevala profesorja Dr. Wurzerja, g. F. V. Beneka, pravega profesorja medicine na vseučilišču v Mariboru, zdravilnega svetnika Dr. Angelsteina, Dr. Shorelanda, Dr. Campbella, prof. Dr. Dédé, Dr. Uré, grofinje Castle Stuart, Markize de Brehan a mnogo drugih imenitnih osob, se razpošiljava na posebno zahtevanje zastoj.

Kratki izkaz iz 80.000 spričevalov.
Spričevalo zdravilnega svetnika Dr. Wurzerja, Bonn, 10. jul. 1852.

Revalesscière du Barry v mnogih slučajih nagrađi vsa zdravila. Posebno koristna je pri dristi in griži, dalje pri sesalnih in obistnih boleznih, a t. d. pri kamnju, pri prisadljivem a bolehnem draženju v scalni cevi, zaprtji, pri bolehnem bodejni v obistih in mehurji, trganje v mehurji i. t. d. — Najbolje in in neprecenljivo sredstvo ne samo pri vratnih in prsni boleznih, ampak tudi pri pljučnici in sušenju v grlu. (L. S.) Rud. Wurzer, zdravilni svetovalec in člen mnogih učenih društev.

Winchester, Angleško, 3. decembra 1842.
Vaša izvrstna Revalesscière je ozdravila večletne i nevarnostne prikazni, trebušnih bolezni, zaprtja, bolne čutnice in vodenico. Prepričal sem se sam gledé vašega zdravila, ter vas toplo vsakemu priporočam.
James Shoreland, ranocelnik, 96. polka.
Izkušnja tajnega sanitetnega svetovalca gosp. Dr. Angelsteina.

Berolin, 6. maja 1856.
Ponavljaje izrekam gledé Revalesscière du Barry vsestransko, najbolje spričevalo.
Dr. Angelstein, tajni sanit. svetovalec.

Montona, Istra.
Učinki Revalesscière du Barry so izvrstni.
Ferd. Clausberger, c. kr. okr. zdravnik.
Spričevalo št. 76.921.

Obergimern, (Badensko), 22. aprila 1872.
Moj patient, ki je uže bolehal 8 tednov za strašnimi bolečinami vnetic jeter, ter ničesar použiti nij mogel, je vsled rabe Vaše Revalesscière du Barry popolnoma zdrav.

Viljem Burkart, ranocelnik.
Št. 80.416. Gosp. F. V. Beneka, pravi profesor medicine na vseučilišču v Mariboru (Nemčija), piše v "Berliner Klinische Wochenschrift" od 3. aprila 1872 to le: "Nikdar ne zabim, da je ozdravila enega mojih otrok le takozvana "Revalenta Arabica" (Revalesscière). Dete je v 4. mesecu vedno več in več hujšalo, ter vedno bljuvalo, kar vsa zdravila nijso bila v stanu odpraviti; toda Revalesscière ga je ozdravila popolnoma v 6 tednih.

Št. 79.810. Gospo vdovo Klemmovo, Düsseldorf, na dolgoletnem bolehanju glave in davljenji.

Št. 64.210. Markizo de Brehan, boleha je sedem let, na nespanji, treslici na vseh udih, shujšanji in hipohondriji.

Št. 65.715. Gospodični de Montlouis na neprebavljenji, nespanji in hujšanji.

Št. 75.970. Gospoda Gabriela Tešnerja, slušatelja višje javne trgovinske akademije dunajske, na skoro breznađejni prsni bolečini in pretresu čutnic.

Revalesscière je 4krat tečnejša, nego meso, ter se pri odraslih in otrocih prihrani 50krat več na ceni, gledé hrane.

V plehastih pušicah po pol funta 1 gold. 50 kr., 1 funt 2 gold. 50 kr., 2 funta 4 gold. 50 kr., 5 funtov 10 gold., 12 funtov 20 gold., 24 funtov 36 gold., — Revalesscière-Biscuiten v pušicah a 2 gold. 50 kr. in 4 gold. 50 kr. — Revalesscière-Chocolatée v prahu in v ploščicah za 12 tas 1 gold. 50 kr., 24 tas 2 gold. 50 kr., 48 tas 4 gold. 50 kr., v prahu za 120 tas 10 gold., za 288 tas 20 gold., — za 576 tas 36 gold.

Prodaje: Barry du Barry & Comp. na Dunaji, Wallischgasse št. 3, v Ljubljani Ed. Mehr, J. Svoboda, lekar pri "zlatem orlu", v Gradcu bratje Oberanzmeyer, v Mariboru Diechtl & Frank, v Celovci P. Birnbacher, v Lenci Ludvig Müller, v Mariboru M. Moric, v Meranu J. B. Stockhausen, v Zagrebu v lekarnici usmiljenih sester, v Cernovicah pri N. Snirhu, v Oseku pri Jul. Davidu, lekarju, v Gradcu pri bratih Oberanzmeyer, v Temešvaru pri Jos. v Papu, mestnemu lekarju, pri C. M. Jahnerju, lekarju, v Varaž-

dinu pri lekarju dr. A. Halterju, kakor v vseh mestih pri dobrih lekarjih in specerijakih trgovcih; tudi razpošilja dunajska hiša na vse kraje po poštinih nakaznicah ali povzetkih. (220)

Dunajska porz 14. septembra.		
Enotni drž. dolg v bankovcih	70 gld.	35
Enotni drž. dolg v srebru	73	8)
1860 drž. posojilo	112	40
Akcije narodne banke	932	—
Kreditne akcije	211	70
London	111	60
Napol.	8	90 1/2
C. k. cekini	5	29
Srebro	01	80

Služba

občinskega tajnika

je pri podpisanem županstvu izpraznjena. Prosilci za to službo naj svoje prošnje s potrebnimi spričevali do 30. t. m. tukaj vložijo. Letna plača 360 gold.

Županstvo Bloke v Novivasi,
dne 12. septembra 1875.

(310)

Fr. Krašovic.

Lekarna Piccoli.

„K angelju“
v Ljubljani.

Aparati za samo-briganje, pasovi za počenje, uređalne in maternične brizgije.

Menoti-Pastilje (ki so na dunajske svetovne izložbi 1873 dobile darilo). Te pastilje čudovito delajo proti prehlajenji in krču, kakor proti kašlju, jetiki, ki se še le začnjo, proti hripi, boleznim na pljučih in v grlu, in proti vsakovrstnem kašlju, tudi kroničnem. Škatljica velja 75 kr.

Neizmotljivo sredstvo zoper mrzlico. Učinek tega leka je dokazana istina in vsaki bolnik, ki je lek uže poskusil sam na sebi, se bode radostno prepričal, da je najmočnejše in zanesljivejše sredstvo do sedaj znanih zoper ponavljajočo se mrzlico. 1 steklenica 80 kr.

Pravi sajdlcev pulver. Nareja se z čisto kemičnih tvarin. 1 škatlja 80 kr., 1 tucat škatelj 6 gold. 60 kr.

Pravo vinsko žganje z soljo, v pomoč bolehnemu človestvu, pri vseh notranjih in vnanjih prisadih, zoper večino bolezni, posebno za vsakovrstne rane itd. 1 steklenica 40 kr.

Rajževi pulver. Izključljivo iz vegetabilnih tvarin, posebno zdrav za kožo, katerej podeli izvorno brhkost in čvrstost, kar se nahaja le pri mladini. 1 paket 10 kr., 1 škatlja 40 kr.

Ribje olje, pošiljano na ravnost iz mesta Bergen na Norveškem, brezkusno in ne slabodišeče, 1 originalna steklenica 80 kr.

Sok iz Tamarinde. Po mrzlih sredstvih iztlačen. Učinkuje znamenito krepilno in olajšajoče. 1 steklenica 40 kr. (132—100)

Naročila se izvršujejo vračajočoj se pošto proti poštnemu povzetju.

UMIRIL V LJUBJANI

od 10. do 11. septembra:

Tereza Črne, uboga v inštitutu. 92 l., vsled starosti. — Marija Budan, dete mlinarja, 21 dnij, vsled prezgodnega rojstva. — Anton Andoljšek, kaznjeneec, na gradu, 62 l., samomor. — M. Skofic, klobučar, 36 l., v bolnišnici, na pljučnici. — Margareta Lipovšek, soproga mizarja, 32 l., v bolnišnici na pljučnici.

UMIRIL.

13. septembra:

Umrlo: Lužar iz Dunaja. — Feraro iz Italije. — Liso iz Gorice. — Lenk iz Puja. — pl. Karabec iz Dunaja. — Birni iz Trsta. — Kruger iz Dunaja. — Turk iz Gorice. — Bon iz Trsta. — Elis iz Terbovlja. — Fišer iz Dunaja. — Dolinar iz Mokric.

Pri stolu: Blau iz Kaniže. — Ogrinec iz Planine. — Fero iz Trsta. — Stern iz Zagreba. — Mankoč iz Trsta. — Grebenec iz Vel. Lašč. — Prešern iz Radoljice. — Ribono iz Dunaja. — Kos iz Selc. — Komar iz Dunaja. Pečar iz Novega mesta.

Pri mizici: Ostersetzer iz Dunaja. — Fink iz Gradca. — Neudol iz Dunaja. — Ehrenreich iz Ponoviča. — Mayer iz Dunaja.

Izdatelj in urednik Josip Jurčič.

Berite, saj nič ne stane!

Sedemnajstega septembra t. l.

bode v

Nabrežini somenj,

s krojnim blagom, jestvinami, sadjem, vinskim posodjem, lesom. Kranjci osobito se ne bodo kesali, ako pripeljejo ta dan dosti lesa sem. Zraven je tudi **živi somenj z živino**. Ker je bil ta somenj zmirom živahen, nadeja se, da pride dosti prodajalcev in kupovalcev v Nabrežino, ki jih vesela in odkritosrečno sprejme

Nabrežinsko županstvo, 8. septembra 1875.

(303—3)

Janez Cuharjta, župan.

Lesarstva in tisk „Narodne tiskarne“.